

Vad bör göras med bankerna? Radikala förslag på radikala förändringar.

Omedelbara åtgärder för att gå framåt mot socialisering.

(av John Weeks, Eric Toussaint, Stavros Tombazos, Pritam Singh, Benjamin Selwyn, Alfredo Saad Filho, Patrick Saurin, Sabri Öncü, Susan Pashkoff, Ozlem Onaran, Thomas Marois, Philippe Marlière, Francisco Louçã, Stathis Kouvelakis, Andy Kilmister, Michel Husson, Michael Hudson, David Harvey, Pete Green, Giorgos Galanis, Alan Freeman, Gilbert Achcar, Costas Lapavistas, Miguel Urbán Crespo.)

[Från CADTM, 13 april 2016. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Det är nio år sedan finanskrisen bröt ut, och den ger fortfarande negativa effekter genom den åtstramningspolitik som påtvingats de drabbade befolkningarna. Det är hög tid att återigen titta på de åtaganden som gjordes vid den tiden av bankdirektörer, finansmän, politiker och tillsynsmyndigheter. Dessa fyra aktörer har fullständigt svikit de löften de gav i kölvattnet till krisen – att göra banksystemet moraliskt, skilja på affärsbanker och investeringsbanker, få bort orimliga löner och bonusar, och slutligen finansiera den verkliga ekonomin. Vi trodde inte på dessa löften då, och det av goda skäl. Istället för att göra banksystemet moraliskt har det bara skett en lång rad förskingringar, som dragits fram i ljuset genom ett flertal bankkonkurser, till att börja med Lehman Brothers den 15 september 2008.

Bara sedan 2012 omfattar listan på räddningsinsatser: **Dexia** i Belgien och Frankrike (2012, den tredje räddningsaktionen), **Bankia** i Spanien (2012), **Espírito Santo** (2014) och **Banif** (2015) i Portugal, **Laiki** och **Bank of Cyprus** på Cypern (2013), **Monte dei Paschi**, **Banca delle Marche**, **Banca Popolare dell'Etruria e del Lazio** och **Carife** i Italien (2014-2015), **NKBM** i Slovenien (2012), **SNS Reaal** i Nederländerna (2013) och **Hypo Alpe Adria** i Österrike (2014-2015), och det är bara några få exempel. Det mest oacceptabla är att de offentliga myndigheterna har beslutat sig för att betala lösensumma till dessa banker genom att tvinga medborgarna att ta konsekvenserna för bankdirektörernas och aktieägarnas dåliga affärer. Ett åtskiljande eller ”avgränsning” mellan affärsbanker och investeringsbanker är fortfarande bara önsketänkande. Den så kallade bankreform som genomfördes i Frankrike 2012 av den franske finans- och ekonomiministern Pierre Moscovici visade sig vara en bluff. Vad gäller bankdirektörernas ersättningar fick det tak på variabla ersättningar som Europaparlamentet antog den 16 april 2013 till omedelbart resultat ... att de fasta ersättningarna ökade och att man tog sin tillflykt till en undantagsklausul som lagen tillhandahöll.

Det har inte genomdrivits några åtgärder mot det privata finanssystemet, med syfte att undvika fler kriser. Regeringarna och de olika myndigheter som är tänkta att säkerställa att bestämmelserna åtlöds och förbättras har antingen lagt de futtiga åtgärder som tillkännagavs 2008-2009 på hyllan eller mjukat upp dem betydligt. Koncentrationen av bankerna är oförändrad, precis som deras högriskverksamhet. Det har skett ännu fler skandaler där de 15-20 största privata bankerna i Europa och USA varit inblandade – inklusive smutsiga lån, olagliga hypotekslån, manipulation av valuta-

kurser, räntesatser (i synnerhet LIBOR*) och energimarknader, massiv skatteflykt, penningtvätt för den organiserade brottsligheten, och så vidare. Skandalen med Panamapappren visar hur bankerna utnyttjar skatteparadisen. *Financial Times* rapporterade att den brittiske premiärministern David Cameron personligen hade ingripit för att förhindra att utländska karteller drogs in i ett EU-omfattande tillslag mot skatteflykt.

Myndigheterna har bara utdömt böter, oftast negligerbara jämfört med de brott som begåtts. Dessa brott har inte bara påverkat de offentliga finanserna negativt utan också miljontals människors levnadsvillkor över hela världen. Personer som har lett tillsynsmyndigheter, som Martin Wheatley, tidigare ordförande för Myndigheten för finansiellt uppförande i London, har sparkats för att de har försökt sköta sitt jobb ordentligt och varit alltför kritiska mot bankernas uppträdande. Finansminister George Osborne avskedade Martin Wheatley i juli 2015, nio månader innan hans femåriga kontrakt gick ut.

Trots att de helt uppenbart är skyldiga har ingen bankdirektör i USA eller Europa (med undantag för Island) fällts, medan värdepappershandlare, som bara är underhuggare, åtalats och dömts till mellan 14 och 15 års fängelse.

Precis som Royal Bank of Scotland (RBS) 2015, har banker som till höga offentliga kostnader hade nationaliserats för att skydda de största privata aktieägarnas intressen sålts tillbaka till den privata sektorn till en bråkdel av sitt värde. Att rädda RBS kostade 45 miljarder pund av statliga pengar, medan reprivatiseringen av den troligen kommer att innebära en förlust på ytterligare 14 miljarder pund.

I frågan om bankerna nu finansierar den verkliga ekonomin, har de ansträngningar som centralbankerna gjort ännu så länge inte utlöst ens början till en verklig återhämtning av ekonomin.

Eftersom vi, speciellt i ljuset från erfarenheterna i Grekland, anser att bankerna är en central del av varje projekt för sociala förändringar, föreslår vi att omedelbara åtgärder vidtas för att uppnå följande sex mål:

- 1. Omstrukturera banksektorn.
- 2. Få bukt med spekulativen.
- 3. Avskaffa bankhemligheten.
- 4. Reglera banksektorn.
- 5. Hitta alternativa sätt att finansiera statsskulderna.
- 6. Stärk de existerande statliga bankerna.

I en andra del kommer vi att utveckla våra argument för att socialisera banksektorn.

* **LIBOR** = London Interbank Offered Rate. En genomsnittlig ränta som beräknas dagligen, utifrån de transaktioner som görs av en grupp representativa banker. Det finns flera LIBOR för ungefär tio olika valutor och ibland 15 olika löptider, från en dag till 12 månader.

I. Omedelbara åtgärder

1. Omstrukturera banksektorn

Minska bankernas storlek radikalt för att eliminera den ”alltför stora för att gå omkull”-risk som de systemviktiga bankerna* utgör.¹

Skilj affärsbanker och investeringsbanker åt. Affärsbankerna ska vara de enda finansiella institutioner som har rätt att ta hand om spararnas insättningar och få stöd från det offentliga (offentliga insättningsgarantier och tillgång till kontanter från centralbanken). Dessa affärsbanker kommer bara att ha fullmakt att ge lån till privatpersoner och lokala och nationella företag och offentliga enheter. De kommer att förbjudas att bedriva verksamhet på finansmarknaden. Det betyder att de inte kommer att ha tillåtelse att syssla med säkerheter: de kommer inte att kunna omvandla lån till säkerheter som det går att handla med, och affärsbankerna måste behålla de lån de godkänner i sina räkenskapsböcker tills de är helt återbetalade. Banken som godkände lånet måste bära riskerna för lånet.

Investeringsbanker ska inte vara berättigade till offentliga garantier. Om en bank går omkull ska alla förluster bäras av den privata sektorn, till att börja med aktieägarna (för bankernas samtliga tillgångar, se nedan).

Förbjud låneförbindelser mellan affärsbanker och investeringsbanker. Följ Frédéric Lordons princip att genomdriva en verklig ”apartheid” mellan affärsbanker och investeringsbanker, så att en affärsbank under inga omständigheter kommer att tillåtas att ingå låneförbindelser med en investeringsbank.²

2. Få bukt med spekulationen

Förbjud spekulation. Som Paul Jorion föreslår måste spekulation förbjudas. ”I Frankrike tilläts spekulation 1885 och i Belgien 1867. I själva verket definierades spekulation ytterst klart av lagen, i syfte att ’förbjuda vadslagning om de ekonomiska säkerheternas upp- eller nedgång’. Med ett sådant förbud skulle alla som sysslar med spekulation vara skyldiga till brott. Om de befinner sig i Bank X eller Bank Y skulle inte göra någon skillnad.”³ Det skulle kunna innefatta sanktioner mot banker som spekulerar för egen del eller å sina kunders vägnar.

Banker och andra finansinstitutioner ska förbjudas att förvärva realtillgångar (råvaror, varor) eller säkerheter (aktier, obligationer eller någon annan säkerhet) i avsikt att spekulera i priset på dem.

Förbjud derivat.[§] Det innebär att banker och andra finansinstitutioner som vill skydda sig mot

* Vissa banker kallas **systemviktiga** därför att de på grund av sin storlek och den risk det skulle innebära för banksystemets stabilitet i global skala om de skulle gå omkull. [I Sverige betraktas Nordea som en systemviktig bank – öa.]

1 Philippe Lamberts, som är medlem i Europaparlamentet för de Gröna, föreslår att tillgångarna ska vara maximalt 100 miljarder dollar. ”Som jämförelse var BNP Paribas' och Deutsche Banks tillgångar 2011, 2.164 miljarder euro respektive 1.965 miljarder euro.” (<http://www.philippelamberts.eu/les-7-peches-capitiaux-des-banques>). Vi anser att den maximala storleken ska vara betydligt mindre, speciellt i små länder. 100 miljarder euro är flera gånger större än Cyperns BNP, och en fjärdedel av Belgiens.

2 <http://blog.mondediplo.net/2013-02-18-La-regulation-bancaire-au-pistolet-a-bouchon>, på franska.

3 Paul Jorion i *Financité*, november 2013. På franska.

§ **Derivat** är en grupp finansprodukter som huvudsakligen innefattar optioner, terminer, swaps och kombinationer av dem, som alla är knutna till andra tillgångar (aktier, obligationer, råvaror och varor, räntesatser, index, etc.) från

olika sorters risker (kopplade till växelkurser, räntesatser, inställda betalningar, etc.) kommer att bli tvungna att återgå till att använda traditionella försäkringskontrakt.

Kräv att banker ska begära tillstånd innan de placerar finansprodukter på marknaden.

Investeringsbankerna ska vara tvungna att lämna in alla nya finansiella verktyg till tillsynsmyndigheterna (detta gäller inte derivat eftersom de kommer att vara förbjudna) för att få tillstånd innan de släpps ut på marknaden.

Skilj på konsultverksamhet och marknadsaktivitet.* Vi är också överens med den belgiska ekonomen Eric de Keuleneer, som föreslår att konsultverksamhet och marknadsaktiviteter ska skiljas åt: ”Det är inte rätt att banker ska ta på sig riskfyllda skulder samtidigt som de ger råd till sina kunder om kvalitén på dessa skulder, eller att de för närvarande kan spekulera i guld, samtidigt som de ’osjälviskt’ råder sina kunder att köpa guld.” För det föreslår han att mäklarfirmor ska återskapas.

Förbjud höfrekvenshandel och skuggbanker. Strikta gränser för vad som kan tas med i bokföringsposter utanför balansräkningen.⁴ Förbjud försäljning av säkerheter och blankning.

3. Avskaffa bankhemligheten

Förbjud onoterade finansmarknader. Alla transaktioner på finansmarknaden måste vara protokollförda, spårbara, reglerade och kontrollerade. Hittills har de viktigaste finansmarknaderna skötts över disk – det vill säga de har ingen som helst tillsyn. Det gäller FOREX-marknaden (5.300 miljarder dollar dagligen),⁵ derivatmarknaden, marknader för råvaror och jordbruksprodukter,⁶ etc.

Avskaffa bankhemligheten. Banker måste tvingas överlämna all information angående sina chefer, sina olika delar, sina kunder, den verksamhet de utför och de transaktioner de genomför åt sina kunder och å sina egna vägnar. På samma sätt måste bankkonton också gå att läsa och förstå. Att häva bankhemligheten måste bli ett grundläggande demokratiskt krav för alla länder. Konkret betyder det att bankerna måste ge skattemyndigheterna tillgång till: en lista på mottagare av räntor, utdelningar, kapitalvinster och annan ekonomisk avkastning; information om öppnande, förändringar och avslutande av bankkonton för att upprätta ett nationellt register över bankkonton; all information om kapitalrörelser in i och ut ur landet, inklusive speciellt identifiering av den som gett uppdraget.

Förbjud transaktioner med skatteparadis. Banker måste förbjudas att delta i transaktioner med skatteparadis. De som inte åtlöder förbudet måste bli föremål för mycket hårda sanktioner (inklusive att banktillståndet kan dras in) och höga böter.

vilka de till sin natur inte går att skilja – aktieoptioner, terminskontrakt på ett index, etc. Deras värde beror på och härleds (deriveras) från andra tillgångars värden (därför deras namn). Det finns derivat som rör ett bestämt åtagande (valutaterminer, räntesatser eller växelswaps) och derivat som rör ett villkorligt åtagande (optioner, warranter, etc.).

* **Marknadsaktivitet:** att köpa och sälja finansiella verktyg som aktier, terminer, derivat, optioner och warranter i förhoppning att göra kortsiktiga profiter.

4 Till exempel begränsa dem till garantier och underskrivna åtaganden. Det krävs en diskussion om detta.

5 Se Eric Toussaint, “Comment les grandes banques manipulent le marché des devises” (“Hur storbankerna manipulerar valutamarknaden”), publicerad på *Le Mondes* hemsida 13 mars 2014, och tillgänglig på engelska som kapitel 18 i *Bankocracy* (tillgänglig i pdf-format på http://cadtm.org/IMG/pdf/Bankocracy_web.pdf. Också tillgänglig i pappersformat från CADTM).

6 Eric Toussaint, “Banks Speculate on Raw Materials and Food”, 10 februari 2014, (<http://cadtm.org/Banks-speculate-on-raw-materials>).

4. Reglera banksektorn

Kräv att bankerna radikalt ska öka storleken på sina egna fonder (eget kapital)* i förhållande till sina totala tillgångar.⁷ Medan eget kapital i allmänhet är mindre än 5% av bankernas tillgångar, anser vi att det lagliga minimum ska höjas till 20%.

Förbjud socialisering av förluster som banker och andra privata finansinstitutioner gör. Det innebär ett förbud för offentliga myndigheter att garantera privata skulder med allmänna medel.

Återställ obegränsad ansvarsskyldighet för stora aktieägares om en bank går omkull.

Kostnaderna för en konkurs måste gå att återfå från de största aktieägarna (vare sig de är enskilda eller bolag). Om en bank går omkull måste affärsbankernas kunders insättningar fortfarande garanteras av staten, upp till en rimlig mängd besparingar för ett medel-övrigt hushåll (idag beräknat till 150.000 euro – och föremål för demokratiska diskussioner).

Beskatta bankerna hårt. Bankernas profiler måste vara föremål för stränga juridiska villkor angående företagsbeskattning. Den skattesats som bankerna betalar för närvarande är i själva verket mycket lägre än den lagliga skattesatsen, som i sig själv är alldeles för låg. Banktransaktioner gällande valuta⁸ och finansiella säkerheter måste beskattas. Kortsiktiga bankkulder måste beskattas för att främja långsiktig finansiering.

Åtala systematiskt bankdirektörer som är skyldiga till ekonomiska brott och förseelser och **återkalla banktillstånd för institutioner** som inte åtlyder förbuden och gör sig skyldiga till förskingring.

Hitta andra sätt att rädda banker. Utöver de åtgärder som nämnts ovan – obegränsad ansvarsskyldighet för aktieägare (omfattande alla deras tillgångar), insättningsgaranti upp till 150.000 euro och förbud att garantera privata skulder med allmänna medel – behöver det skapas en mekanism så att banker kan gå omkull på ett ordnat sätt, bestående av två delar: en privat avvecklingsbank (som ägs av privata aktieägare och inte åsamkar offentliga myndigheter några kostnader) och en offentlig bank till vilket insättningar såväl som säkra tillgångar överförs. Vissa experiment på senare tid kan tjäna som inspiration – i synnerhet de åtgärder som vidtagits på Island sedan 2008.⁹

5. Hitta alternativa sätt att finansiera statsskulderna

Kräv att privata banker har en viss andel säkerheter för statsskulder.

Centralbankerna bör återigen ge räntefria lån till offentliga myndigheter. Till skillnad från ECB:s (Europeiska centralbankens) nuvarande praxis – som är resultatet av de europeiska fördragen – skulle centralbanken kunna tillhandahålla räntefri finansiering till staten och alla offentliga enheter

* **Eget kapital.** Det kapital som aktieägarna sätter in i ett företag. Ska inte blandas ihop med "hårt kapital" eller "blancolån".

7 Det skulle innebära att systemet med viktning av tillgångar mot risker skulle överges, ett system som är särskilt otillförlitligt i och med att viktningen är upp till bankerna själva. För en förklaring av systemet med tillgångsviktning baserat på risker, se <http://cadtm.org/Banks-bluff-in-a-completely-legal>.

8 Eric Toussaint, "Il faut imposer une véritable taxe Tobin au lobby bancaire" ("Banklobbyen måste påföras en verklig Tobinskatt"), gästkrönika i dagstidningen *L'Humanité* 25 februari 2014 och även på <http://cadtm.org/Il-faut-imposer-une-veritable-taxe> (på franska).

9 Renaud Vivien's intervju med Eva Joly, "Iceland refuses its accused bankers 'Out of Court' settlements", <http://cadtm.org/Iceland-refuses-its-accused>.

(kommuner, sjukhus, subventionerade bostäder, etc.) för att genomföra en socialt rättvis politik inom ramen för en miljöomställning.

6. Stärk de existerande statliga bankerna

Och återskapa dem i de länder där de har privatiserats (de ska, precis som alla andra banker, givetvis bli föremål för de konkreta åtgärder som diskuterats ovan). I Frankrike bildades 2012 ett kollektiv vid namn "Pour un Pôle Public Financier au services des Droits!" ("För en offentlig ekonomisk institution för att skydda våra rättigheter!")¹⁰ som stöder skapandet av en offentlig bankstruktur. Den stora nackdelen med detta projekt är att det inte lyckas komma till problemets rot, eftersom det jämte en obetydlig offentlig banksektor skulle fortsätta att existera privata banker och en kooperativ sektor som bara är kooperativ till namnet. I Belgien, där staten privatiserade de sista offentliga bankerna på 1990-talet, köpte staten 2011 tillbaka Dexias "bankdel", som den äger till 100%. Dexia Bank har blivit Belfius och är fortfarande privat. Belfius måste bli en verklig offentlig bank och de konkreta åtgärder som formulerats ovan måste tillämpas. Staten betalade 4 miljarder euro – en summa som även Europakommissionen ansåg vara helt orimlig. Det man skulle ha gjort är följande: Belfius skulle ha skapats utan kostnad för de offentliga finanserna som en offentlig bankinstitution finansierad med Dexia Banks kunders insättningar och alla säkra tillgångar. Banken skulle ha underställts medborgarnas kontroll. Personalens arbetsvillkor, jobb och inkomster skulle ha garanterats, medan de ersättningar som betalades till direktörerna skulle ha minskats avsevärt. Styrelsemedlemmar och direktörer skulle ha förhindrats att inneha poster i privata institutioner. Departementet skulle ha åtalat Dexias direktörer för de brottsliga handlingar som de hade begått. Rapport nr 58 som franska senaten lämnade in mot Société de financement local (SFIL) beräknar kostnaderna för Dexias konkurs till ungefär 20 miljarder euro (13 miljarder för Frankrike, inklusive 6,6 miljarder öronmärkta för rekapitalisering och resten för att täcka delar av betalningen av skadeståndet för smutsiga lån; 6,9 miljarder euro för Belgien, motsvarande nationaliseringen av Dexia Bank Belgium och rekapitaliseringen av Dexia) vid det datum då rapporten gjordes. 1 februari 2013 inrättade Frankrike en 100%-igt offentlig struktur (staten ägde 75%, CDC 20% och Banque Postale 5%) för att förvärva 100% av Dexia Municipal Agency (ett dotterbolag till Dexia Crédit Local), som blev Caisse Française de Financement Local (CAFFIL).

II. Socialisera banksektorn

Ett förverkligande av de konkreta åtgärder som vi har nämnt ovan skulle utgöra ett steg för att lösa krisen inom banksektorn, men den privata sektorn skulle fortfarande ha en dominerande ställning.

Det behövs också varaktiga långsiktiga åtgärder.

Om de senaste årens erfarenheter visar någonting så är det att bankerna inte får lämnas i

¹⁰ Se deras webbplats (på franska): <http://pourunpolepublicfinancier.org/>. Den offentliga bankenhet som kollektivet förespråkar skulle omfatta offentliga ekonomiska institutioner (Banque de France, Caisse des Dépôts och dess finansiella dotterbolag, OSEO, Société des participations de l'État, Banque Postale, UbiFrance, Agence française de développement, Institut d'émission des départements d'Outre-Mer, CNP Assurance) eller sådana vars verksamhet utgör en offentlig service (Crédit foncier, Coface). Varje bank eller försäkringsbolag där staten får aktiemajoritet eller som kan tilldelas uppdrag som är offentliga tjänster skulle vara en del av den. I Belgien talar en webbplats som skapats av PTB för behovet av en offentlig bank (på franska eller flamländska): <http://www.banquepublique.be/>.

händerna på kapitalisterna. Om vi med hjälp av folkliga mobiliseringar kan se till att de åtgärder som diskuteras ovan (som är öppna för vidare diskussion för att förbättra och komplettera dem) **tillämpas, så kommer kapitalet att göra allt** för att återta en del av den terräng den förlorat, hitta många sätt att komma runt regelsystemet, utnyttja sina mäktiga ekonomiska resurser för att köpa lagstiftarnas och regeringschefernas stöd för att än en gång avreglera och öka vinsterna maximalt utan hänsyn till befolkningsmajoritetens intressen.

Det är nödvändigt att socialisera banksektorn under medborgerlig kontroll.

I och med att kapitalisterna har visat precis hur långt de är villiga att gå, att ta risker (vars konsekvenser de vägrar att ta ansvar för) och begå brott i den enda avsikten att öka sina profiter; i och med att deras aktivitet regelbundet leder till höga kostnader som samhället i sin helhet får bära; i och med att det samhälle vi vill bygga måste vägledas av en strävan efter allmänhetens bästa, samhällslelig rättvisa och att återupprätta stabila förhållanden mellan människor och naturens övriga delar, måste banksektorn socialiseras. Som Frédéric Lordon föreslår måste en ”fullständig avprivatisering av banksektorn”¹¹ genomföras. Socialisering av banksektorn i sin helhet rekommenderas av arbetarförbundet Sud BPCE i Frankrike.¹²

Att socialisera banksektorn innebär:

att expropriera, utan kompensation (eller kompensation med en symbolisk euro) till de stora aktieägarna (små aktieägare kommer att kompenseras helt);

att ge den offentliga sektorn monopol på bankverksamhet, med ett enda undantag: förekomsten av en liten kooperativ banksektor (som ska följa samma regler som den offentliga sektorn);

att skapa en offentlig service för sparande, lån och investeringar, med en dubbel struktur: å ena sidan ett nätverk av små ”filialer på huvudgatan”, och å den andra speciella byråer som har ansvar för fondskötsel och finansiering av de investeringar som inte sköts av departementen som har ansvar för sjukvård, utbildning, energi, kollektivtrafik, pensioner, miljöomställning, etc. Dessa departement kommer att få de budgetar som behövs för att säkerställa deras investeringar och ett effektivt funktionssätt. De speciella byråerna kommer att ingripa på områden och i verksamheter som ligger utanför departementens kompetens och verksamhetsområden för att garantera att alla behov täcks;

att med medborgerligt deltagande slå fast stadgar som täcker de mål som ska uppnås och de uppdrag som ska genomföras, och som ställer offentligt sparande, krediter och investeringar i tjänst hos de prioriteringar som bestämts av en demokratisk planeringsprocess;

transparens i ekonomiska rapporter som måste visas för allmänheten i förståelig form.

Ordet ”socialisering” är att föredra framför ”nationalisering” eller ”statligt ägande” för att klargöra den avgörande roll som den medborgerliga övervakningen har, med ett beslutsfattande som är delat

11 Frédéric Lordon, “L’effarante passivité de la ‘re-régulation financière’” (“Den ’ekonomiska återregleringens’ skrämmande passivitet ”), i *Changer d’économie, les économistes atterrés*, Les liens qui libèrent, 2011, s 242 (på franska).

12 Se i synnerhet följande länkar (på franska): <http://www.sudbpce.com/files/2013/01/2012-projet-bancaire-alternatif-definitif.pdf>; http://cadtm.org/IMG/pdf/PLAQUETTE_BANQUES_SUD_BPCE.pdf; <http://cadtm.org/Socialiser-le-systeme-bancaire>.

mellan direktörer, personalrepresentanter, kunder, allmännyttiga föreningar, lokala tjänstemän och företrädare från de nationella och regionala bankenheterna. Hur medborgarnas aktiva övervakning ska utövas behöver därmed definieras med demokratiska medel. På samma sätt måste man uppmuntra arbetarna inom banksektorn att övervaka bankernas verksamhet och aktivt delta i organisationen av arbetet. Bankdirektörerna måste utfärda årliga offentliga rapporter om sitt ansvarsområde. Företräde måste ges åt lokal, högkvalitativ service, för att bryta med den politik att lägga ut verksamhet på entreprenad som drivs för närvarande. Personalen inom det finansiella etablissemanget måste uppmuntras att ge kunderna verklig rådgivning och bryta med den nuvarande aggressiva försäljningspolitiken.

Att socialisera banksektorn och göra den till en offentlig service kommer att göra det möjligt:

- för medborgare och offentliga myndigheter att undkomma finansmarknadernas inflytande;
- att finansiera medborgarnas och de offentliga myndigheternas projekt;
- att låta bankernas verksamhet ägna sig åt allmänhetens bästa, till vars uppdrag hör att underlätta övergången från en kapitalistisk, produktionsintensiv ekonomi till en social och miljöekonomi.

Eftersom sparande, lån, insättningarnas säkerhet och bevarandet av betalningssystemens integritet är av allmänt intresse, rekommenderar vi att det skapas en offentlig bankservice genom att alla företag inom bank- och försäkringssektorn socialiseras.

Eftersom bankerna idag är ett centralt verktyg för det kapitalistiska systemet och dess produktionsätt som är förödande för vår planet och roffar åt sig dess resurser, orsakar krig och fattigdom, successivt urholkar de sociala rättigheterna och angriper de demokratiska institutionerna och metoderna, är det oundgängligt att ta kontroll över dem så att de blir verktyg i det stora flertalets tjänst.

Det går inte att betrakta socialisering av banksektorn som enbart en paroll eller ett krav som är tillräckligt i sig själv, och som beslutsfattare kommer att genomföra eftersom de inser varför det är förnuftigt. Det måste ses som ett politiskt mål som kommer att uppnås med hjälp av en process som drivs framåt av medborgarnas rörelse. Det räcker inte att de existerande sociala rörelserna (inklusive fackföreningarna) prioriterar det på sin dagordning, och att de olika sektorerna (lokala regeringsorgan, små och medelstora företag, konsumentföreningar, etc.) antar denna ståndpunkt, utan – och framförallt – måste de bankanställda göras medvetna om den roll deras yrkesgrupp spelar och det faktum att det är i deras intresse att bankerna socialiseras; och att bankkunderna informeras i banklokalerna (exempelvis med hjälp av ockupationer av hela bankbranscher på samma dag) så att de kan delta direkt i att definiera exakt vad en bank borde vara.

Endast mobiliseringar i stor skala kan garantera att en socialisering av banksektorn verkligen kan genomföras, eftersom det är en åtgärd som slår mot själva det kapitalistiska systemets kärna. Om en vänsterregering inte genomför denna åtgärd kommer den inte att kunna få till stånd de radikala förändringar som krävs för att bryta med systemets logik och genomföra en ny frigörelseprocess.

Att socialisera bank- och försäkringssektorn måste vara en del av ett mycket bredare program av fortsatta åtgärder som skulle inleda övergången till en ny, postkapitalistisk och postproduktiv modell. Ett sådant program måste omfatta hela Europa men kan först genomföras i ett eller flera

länder, och skulle inbegripa att överge åtstramningspolitiken, upphäva de illegitima skulderna, genomföra en övergripande skattereform med hög beskattning av kapitalet, genomföra en övergripande minskning av arbetstiden med utökning av antalet anställda för att kompensera det och med bibehållen lönenivå, socialisera energisektorn, genomföra åtgärder för att säkerställa jämlikhet mellan könen, utveckla den offentliga servicen och de sociala förmånerna och tillämpa en mycket beslutsam miljöomställningspolitik.

Vid denna tidpunkt i historien är en socialisering av hela banksystemet en angelägen ekonomisk, social, politisk och demokratisk nödvändighet.

Författare:

Gilbert Achcar, professor i utvecklingsstudier, SOAS, University of London.

Alan Freeman, ekonom i Storlondons administration mellan 2000 och 2011, biträdande chef vid geopolitiska ekonomiska forskargruppen, University of Manitoba, Kanada.

Giorgos Galanis, universitetslektor, Goldsmiths, University of London.

Pete Green, biträdande sammankallande för Left Unitys ekonomisk-politiska kommission, Storbritannien.

David Harvey, professor vid doktorandcentrum, City University of New York (CUNY).

Michael Hudson, professor, University of Missouri-Kansas City, och professor, Beijing University.

Michel Husson, ekonom, författare till *Le capitalisme en 10 leçons*, La Découverte, Paris, 2012.

Andy Kilmister, docent i ekonomi vid Oxford Brookes University, och redaktör för *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*.

Stathis Kouvelakis, Reader King's College University of London, medlem i Folklig enhet (Grekland).

Costas Lapavistas, professor i ekonomi, SOAS, University of London.

Francisco Louçã, professor i ekonomi på Lissabons Högre institut för ekonomi och förvaltning.

Philippe Marlière, professor i politik, University College London.

Thomas Marois, docent, utvecklingsstudier, SOAS, University of London.

Ozlem Onaran, professor i ekonomi, chef för Greenwichs politiskt ekonomiska forskningscentrum, University of Greenwich.

Sabri Öncü, ekonom, SoS Economics, Istanbul, Turkiet.

Susan Pashkoff, ekonom, Left Unitys ekonomisk-politiska kommission, Storbritannien.

Alfredo Saad Filho, professor i politisk ekonomi, SOAS, University of London.

Patrick Saurin, talesperson för bankanställdas arbetarförbund Sud Solidaires de la Banque Populaire – Caisse d'Épargne (BPCE) – Frankrike.

Benjamin Selwyn, docent i internationell utveckling, University of Sussex, Storbritannien.

Pritam Singh, professor i ekonomi, affärsfakulteten, Oxford Brookes University.

Stavros Tombazos, professor i politisk ekonomi University of Cyprus.

Eric Toussaint, talesperson för CADTM, författare till *Bankocracy*, Resistance Books/IIRE/CADTM, 2015.

Miguel Urban, Podemos, medlem i Europaparlamentet.

John Weeks, professor emeritus, SOAS, University of London.